

Behlül Dana

– *rasay* · 11 Mart 2013

Türk-İslam âlimleri serisi – 5

BEHLÜL-İ DÂNÂ

D. ? – Ö. H. 183/799

Sufî ve Hâkim

Adı; Ebû Vüheyb bin Amr bin el-Mugire
El-Kûfî es-Sayrafî diye bilinmekte.
Kısaca Behlül-i Divâne denilmekte,
“Ukalâ-yi Mecânin”denir Behlül Dâna.

Aslen Kufeli olup Bağdat’ta yaşamış,
Behlül ilk zamanlarda normal bir adammış.
Denir bir cezbe halinde bu hali almış,
“Sultânü’l-Meczûbin” denilir Behlül Dâna.

İlâhi cezbe ile olmuş bir divane,
Faniden uzak, kem gözle bakmaz kimseye,
Sultanlar duçar olmuş, nükteli sözüne,
“Er-Reşid” diye de bilinir Behlül Dâna.

Hakkında bilgiler menkıbevi olmuş,
Sözleriyle garipler gönlünde taht kurmuş.
Bazen de adına hikâye uydurulmuş,
Harun-nur Raşid’in dostudur Behlül Dâna.

Abbasi devrinde sultanlara yön verir,
En çok da onu Harun-nur Raşid sevmiştir,
Behlül, mezarlıklarda dolaşırdı denir,
Dünyaya önem vermeyendir Behlül Dâna.

İğneleyici, söz söyleme üstadıdır,
Hiciv ile durumu mizah yapmaktadır.
O ki, zalimlerin korkulu rüyasıdır,
Halifenin kardeşi denir Behlül Dâna.

Pejmürde gezip midesine haram koymaz,
Mahalle çocukları şetmeder, o duymaz,
Cevaplar verirken kahkahadan duramaz,
Özü sözü doğru olandır Behlül Dâna.

Alaycı tavrı bile bir öğüt taşırmış,
O, Allah aşığı Sufi diye anılmış.
Arabi, Şa'râni eserinde tanıtmış,
Mesnevîde de anılıyor Behlül Dâna.

Pek çok üstat menkıbelerle anar onu,
Doğruluk akla gelir oysa söz konusu,
Üç kuru kafa ile pazarda coşkusu,
Hoş, taş ve boş kafa diyendir Behlül Dâna.

Arap ve İnan edebiyatında geçer,
Türk halk edebiyatı ki, bir başka över,
İslâm kültüründe çok güzel bir yer eder,
Şia'da kendine özgüdür Behlül Dâna.

Onu mezhep ile sınırlamak yanlıştır,
Behlül, insan adına adımlar atmıştır,
Deli kisvesiyle doğruyu anlatmıştır,
Deli-meczip denilen güzel Behlül Dâna.

Hicri yüz seksen üçte vefat etti denir,
Çok yerde halk filozofu diye bilinir,
Deliliğe vurup kendini gizlemiştir,
Allah aşığı bilinendir Behlül Dâna.

Hak yolda, deli denmedikçe ehil olmaz,
Nice deli görünende hiç kin bulunmaz,
Akıllıym diyen çok ama adam olmaz,
Veliyi deli edende aşktır yigidim.

Ukalâ-yi Mecanin: Deli görünüşlü veli.
Sultânü'l-Meczûbin: Meczipuların sultanı.
Şetmetme: Sövme. Kötü söylem

Şair, Araştırmacı, Yazar: Abdullah Yaşar Erdoğan